Реферат

на кваліфікаційну (магістерську) роботу

«Особливості розвитку емпатії у підлітковому віці»

магістрантки спеціальності 053 Психологія

Нижегородцевої Тетяни Анатоліївни

Обсяг роботи – 80 с. **Кількість таблиць** – 1 табл. **Кількість рисунків** – 4 рис. **Список використаних джерел** – 72 найменувань, з них 2 – іноземною мовою.

Об'єкт дослідження – емпатія у підлітковому віці.

Предмет дослідження – особливості розвитку емпатії у підлітковому віці.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і емпірично визначити особливості прояву емпатії у підлітковому віці та розкрити психологічні умови її розвитку.

Завдання дослідження: дослідити основні підходи до визначення поняття емпатія; розкрити особливості емпатії у підлітковому віці та охарактеризувати чинники, які впливають на неї; дослідити особливості прояву емпатії у підлітковому віці та чинники, які впливають на неї; розробити психологічні рекомендації щодо розвитку емпатії у підлітковому віці.

Методи дослідження: теоретичні (теоретичний аналіз та синтез, систематизація, порівняння і узагальнення даних наукових джерел); емпіричні методи (спостереження, тестування, стандартизовані методики); методи обробки та інтерпретації даних (метод описової статистики, кількісні та якісні із застосуванням методів математичної статистики); вивчення та систематизація методів, засобів та прийомів психологічного навчання.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у розкритті основних підходів до поняття емпатії; специфіки прояву емпатії у підлітковому віці; виокремленні та характеристиці чинників, які впливають на її розвиток.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені рекомендації будуть сприяти розвитку емпатії у підлітковому віці. Апробований у дослідженні методичний інструментарій може стати основою моніторингу рівня розвитку емпатії у підлітковому віці.

Висновки. Емпатія є важливим елементом людських взаємин, що дозволяє передбачати дії, висловлювання та розуміти мотиви вчинків інших людей. Емпатичні здібності сприяють соціальному розвитку та активності особистості у міжособистісних стосунках. Емпатія – це складне і багатогранне поняття, яке важко однозначно визначити. У науковій літературі існує безліч різних тлумачень цього терміна. Емпатія відіграє особливо важливу роль у підлітковому віці. Саме завдяки їй підліток може коригувати свої реакції та поведінку, враховуючи почуття, думки та стани іншої людини. Процес емпатії у підлітків із нормальним рівнем інтелектуального розвитку включає три основні функціональні компоненти: емоційне збудження, емоції, ступінь і форму вияву емоцій. Ключову роль у розвитку емпатії у підлітків відіграють виховання, стиль взаємодії у сім'ї, статеві особливості, темперамент, життєві погляди та воля. Важливе місце в розвитку рівня емпатії в підлітків займає виховання, стиль спілкування та поведінки у сім'ї, стать, тип темпераменту, погляди на життя тощо. Емпатія є першочерговим чинником у формуванні уявлень про цінність чужого досвіду та є джерелом морального розвитку особистості. Її роль у житті людини та взаємодії з навколишнім світом є надзвичайно важливою. Без правильного формування та високого рівня розвитку емпатії у дітей неможливо побудувати екологічно здорове суспільство в майбутньому. Психологічні дослідження показують, що тривожність, самооцінка та соціальна адаптація впливають на розвиток емпатії у підлітковому віці. Встановлено, що переважна більшість опитаних респондентів мають нормальний рівень прояву емпатії, високий та низький рівень прояву мають третина опитаних. Встановлено статистично значущий зв'язок між рівнем прояву емпатії та такими чинниками, як самооцінка та тривожність. У свою чергу, слід зазначити, що не було виявлено статистично значущого зв'язку між рівнем прояву емпатії та соціальної адаптації у підлітковому віці

Ключові слова та словосполучення: емпатія, емпатійні здібності, підлітковий вік, рівень емпатії, розвиток емпатії, тривожність, самооцінка, соціальна адаптація.